

OD REDAKCJI

Crowdsourcing zyskuje na popularności w praktyce zarządzania i wśród badaczy nauk o zarządzaniu. Mówi się nawet o swego rodzaju megatrendzie. Należy podkreślić, że tematyka ta nie jest nowa, bowiem pierwsze wzmianki o crowdsourcingu pojawiły się w 1714 roku. Jednak to rozwój technologii, internetu, koncepcji Web 2.0, ale także artykuł Jeffa Howe'a z 2006 roku przyczyniły się do zwiększonej popularności crowdsourcingu. W skrócie: crowdsourcing opiera się na sięganiu po wiedzę i umiejętności znajdujące się w tłumie. W tym ujęciu tłum staje się siłą budującą, kreatywną i zaangażowaną oraz dobrowolnie dzielącą się swoją wiedzą i pomysłami.

Artykuły zamieszczone w niniejszym tomie „Zarządzania Publicznego” prezentują dorobek badawczy uczestników sympozjum poświęconego crowdsourcingowi. Autorzy przedstawiają kierunki i konteksty crowdsourcingu, a także zestawiają je z innymi pojęciami z kręgu kultury partycypacji. Wśród dziewięciu zamieszczonych artykułów dwa podejmują tematykę współtworzenia dostępu do zasobów oraz jego przejawów obejmujących partycypację w kreowanie produktów i usług. Pozostałe artykuły koncentrują się na crowdsourcingu oraz jednym z jego rodzajów, tj. crowdfundingu. Autorzy wskazują także na potencjalne możliwości wykorzystania crowdsourcingu w szkolnictwie wyższym, organizacjach publicznych, sektorach kreatywnych, procesach decyzyjnych oraz mentoringu.

Tom otwiera artykuł Beaty Jamki poświęcony bankom czasu w perspektywie społeczno-ekonomicznej. Autorka koncentruje się na opisie banków czasu jako formie urzeczywistnienia ekonomii współdzielenia rozumianej jako zjawisko społeczno-ekonomiczne. Uwaga badawcza została skupiona na komponencie czasu, który według Autorki stanowi walutę przeliczeniową banków czasu i odzwierciedla postępującą redefinicję i rekalkulację czasu w funkcjonowaniu jednostek i społeczeństw. Autorka stwierdza, że banki czasu są kwintesencją zmieniającego się paradygmatu ekonomii i ekonomii dzielenia się. Ich podstawą jest zaspokojenie potrzeb ekonomicznych i społecznych dzięki wymianie usług w sieciach relacji społecznych. Autorka zauważyła też, że ze względu na swój potencjał zasługują one na uwagę i wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w ramach polityki społecznej regionu.

Inicjatywa lokalna jako przykład koprodukcji usług publicznych jest przedmiotem kolejnego artykułu, autorstwa Roberta Gawłowskiego. Autor uznaje, że koprodukcja jest jedną z odpowiedzi na słabość nowego zarządzania publicznego oraz *new public governance*. Na podstawie analizy dogmatyczno-prawnej treści uchwał miast Unii Metropolii Polskich (UMP), własnych badań ankietowych oraz wywiadu telefonicznego Autor poszukuje odpowiedzi na pytania o rodzaj usług realizowanych w ramach UMP oraz czynniki wpływające na większe lub mniejsze zaangażowanie mieszkańców w realizację usług publicznych. Stwierdza,

że inicjatywa lokalna jest narzędziem stosowanym przez większość miast UMP w ograniczonym stopniu. W wielu miastach liczba realizowanych projektów pozostaje na niskim poziomie. Autor uznaje ponadto, że trudno ocenić, co jest tu decydującym czynnikiem i dlaczego tak się dzieje, w związku z tym postuluje konieczność identyfikacji działań informacyjnych oraz przeprowadzenia badań pogłębionych wśród mieszkańców, którzy zaangażowali się w inicjatywę lokalną, w celu uzyskania odpowiedzi na pytanie o to, co skłoniło ich do wydatkowania własnych środków.

Katarzyna Dorota Kopeć zaprezentowała problematykę crowdsourcingu i jego znaczenia dla rynku pracy artystów. Przedstawiła crowdsourcing jako mechanizm dający elastyczność warunków pracy i typów pracowników, omówiła także najważniejsze kierunki zmian na wspomnianym rynku w kontekście praktyk crowdsourcingowych. Na podstawie analizy literatury przedmiotu wskazała przykłady wykorzystania crowdsourcingu w realizacji projektów w obszarze kultury. Zdaniem Autorki crowdsourcing może mieć znaczenie w chwili wzrostu nadpodaży artystów na rynku pracy.

Zdefiniowanie crowdfundingu, jego modeli oraz psychologicznych i socjologicznych determinant zachowań społeczności wirtualnych w nim uczestniczących stało się tematem podjętym przez Karolinę Sęczkowską. Jej zdaniem crowdfunding to sposób, w jaki ludzie tworzą i wspierają projekty, a także innowacyjna metoda pozyskiwania przez nich kapitału. Autorka uznaje, że kryzys bankowy z lat 2007–2008, wielka recesja, internet, Web 2.0, możliwość dokonywania płatności elektronicznych, outsourcing i globalizacja przyczyniły się do wzrostu zainteresowania crowdfundingiem i ekspansją platform crowdfundingowych na całym świecie. Wśród motywatorów, które zachęcają społeczność wirtualną do przekazywania środków finansowych, Autorka wskazuje na nagrody, chęć zabawy oraz rozrywki.

Problematyką crowdfundingu zajęła się również Marta Tutko. Autorka skoncentrowała się na zdefiniowaniu terminu „crowdfunding” oraz przedstawieniu jego różnych modeli, opisała także znaczenie crowdfundingu w szkolnictwie wyższym i wskazała polskie platformy crowdfundingowe umożliwiające pozyskiwanie funduszy, w tym portale przeznaczone dla instytucji szkolnictwa wyższego oraz środowisk akademickich. Przetawiła także możliwości zastosowania crowdfundingu przez te ostatnie. Analiza treści wybranych serwisów internetowych pozwoliła Autorce uznać, że finansowanie społecznościowe może stanowić znaczące wsparcie dla instytucji szkolnictwa wyższego oraz środowisk akademickich pod względem zwiększenia dostępu do finansowania. Ponadto Autorka uznaje, że wśród odbiorców korzyści wynikających z crowdfundingu można wskazać zarówno darczyńców, jak i obdarowanych. Należy jednak podkreślić, że wielkość profitów zależy od wybranego przez organizację modelu crowdfundingu. W podsumowaniu artykułu Autorka wyraża przekonanie, że idea społecznego finansowania edukacji i nauki musi się w Polsce dopiero rozwinąć.

Crowdsourcing oraz model czynników kreujących zaangażowanie obywatelskie w przedsięwzięcia inicjowane przez władze publiczne zostały zaprezentowane przez Elżbietę Marcinkowską. Autorka wskazuje, że to od motywacji, strategii realizacji, dostępu do informacji i narzędzi komunikacji zależy poziom

aktywizacji społeczności do działania na rzecz wspólnych spraw. Z kolei wśród czynników osłabiających obywatelskie zaangażowanie wymienia: brak wystarczającego wsparcia finansowego, realizowanie tylko jednej inicjatywy społecznej (często budżetu partycypacyjnego), brak zaufania do władz na każdym poziomie administracyjnym, brak dyskusji, wyznaczania priorytetowych potrzeb na poziomie danej grupy społecznej, wykluczenie pewnych grup społecznych w danej wspólnotie lokalnej.

Kolejny artykuł, autorstwa Mateusza Pękali, prezentuje potencjalne zastosowania crowdsourcingu w prawotwórczych procesach decyzyjnych. Autor, wykorzystując podejście interdyscyplinarne i analizę decyzyjną, opisuje proces zmiany tradycyjnego paradygmatu sprawowania władzy publicznej i wskazuje na potencjalne zastosowania tzw. mądrości tłumu na poszczególnych etapach prawotwórczego procesu decyzyjnego. Pękala uznaje, że crowdsourcing jest drogą do adaptowania się systemu prawnego do wymogów otoczenia, w szczególności przez uwzględnianie postulatów adresatów decyzji i wprowadzanie nowych regulacji w życie metodami „miękkimi” (*soft law*), a nie przepisami o bezwzględnej mocy wiążącej. Dodatkowo potencjalne zastosowania crowdsourcingu wyszczególnił z uwzględnieniem wymiarów: instrumentalnego, aksjologicznego, dyskursywnego, społecznego systemu normatywnego oraz konfliktu społecznego.

Próba połączenia strategii mentoringu i crowdsourcingu stanowi przedmiot artykułu autorstwa Ewy Sobolewskiej-Poniedziałek i Anny Niewiadomskiej. Autorki stwierdzają, że mentoring stanowi formę wsparcia rozwoju zawodowego pracowników organizacji oraz może być traktowany jako sposób wykorzystania potencjału osób starszych. Na podstawie krytycznej analizy literatury przedmiotu Autorki identyfikują pozytywne następstwa zastosowania idei mentoringu w działalności crowdsourcingowej, związane z wysokim poziomem kapitału społecznego, wiedzą i doświadczeniem osób starszych. Mentoring stwarza możliwości ukierunkowania i wsparcia rozwoju zawodowego pracowników organizacji oraz okoliczności sprzyjające innowacyjnemu podejściu do rozwiązywania problemów z wykorzystaniem kompetencji pracowników. Zdaniem Auterek ograniczeniem może być niedostateczny poziom kompetencji informatycznych i cyfrowych osób starszych.

Ostatnim elementem tomu jest artykuł Jowity Tenderowicz i Karoliny Wiecheć. Jest to próba poznania i opisanie roli przywódcy w projekcie crowdfundingowym *Wszystko* – pierwszego polskiego filmu finansowanego przez internautów. Na podstawie przeprowadzonego wywiadu antropologicznego, analizy tekstów i materiałów audiowizualnych oraz obserwacji nieuczestniczącej Autorki uznają zaprezentowany projekt *Wszystko* za przykład innowacyjnego podejścia do tematu crowdfundingu oraz crowdsourcingu w sferze kultury. Podkreśliły, że dla sukcesu tego typu przedsięwzięć ważna jest charyzma samego pomysłodawcy.

Mam nadzieję, że niniejszy tom, z racji ważności i aktualności poruszanej tematyki, przyczyni się do wzbogacenia wiedzy dotyczącej zagadnień w nim zaprezentowanych i, co nie mniej istotne, spotka się z zainteresowaniem środowisk naukowych, studentów oraz przedstawicieli praktyki gospodarczej.

